

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет історії та міжнародних відносин
Кафедра модерної історії України та зарубіжних країн**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету історії та
міжнародних відносин

_____ проф. Вовканич І.І.
“ ____ ” _____ 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(І курс, денна та заочна форми навчання)**

«ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ»

Рівень вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	01 – Освіта / Педагогіка, 22 – Охорона здоров’я
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт; 227 Фізична реабілітація, 016. Спеціальна освіта (логопедія).
Освітня програма	Фізична культура і спорт; Фізична реабілітація, Логопедія
Статус дисципліни	обов’язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни для I курсу (денна та заочна форми навчання) «Історія та культура України», спеціальності **017 Фізична культура і спорт; 227 Фізична реабілітація, 016. Спеціальна освіта (логопедія)**. за освітніми програмами: **Фізична культура і спорт; Фізична реабілітація, Логопедія** для факультету здоров'я людини.

Розробник: Кічера Віктор Васильович, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри модерної історії України та зарубіжних країн факультету історії та міжнародних відносин ДВНЗ «УжНУ»

Протокол від 30 серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри модерної історії України
та зарубіжних країн
_____ (Шніцер І.О.)
(підпис)

«30» серпня 2021 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету

протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Мішко С.М.

© Кічера В. В., 2021

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія та культура України»,

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка, 22 – Охорона здоров'я	Нормативна	
	Спеціальність: 017 Фізична культура і спорт; 227 Фізична реабілітація, 016. Спеціальна освіта (логопедія).		
Модулів – 2	Освітня програма: Фізична культура і спорт; Фізична реабілітація, Логопедія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних - 4 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		28 год.	16 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Самостійна робота	
		34 год.	74 год.
		Індивідуальні завдання: 6 год.	
Вид контролю: іспит			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Історія та культура України»:

Основна навчальна і виховна мета дисципліни полягає у створенні умов для свідомої орієнтації молодшої людини у сучасному світі, суспільстві, формування у неї відповідної активної соціальної та громадської позицій, підвищенні рівня духовної культури, культури спілкування і діяльності для сприяння їх соціалізації, активному включенню в соціально-політичне та економічне життя суспільства, підготовці до майбутньої професійної діяльності.

1. Пояснювальна записка

Через зміст дисципліни розкрити сутність соціальних явищ і процесів, що відбуваються в ході історичного розвитку людства загалом і українського народу зокрема. Змістовне наповнення базується на українознавчих засадах і спрямоване на виховання в особистості рис патріота України, активного, компетентного громадянина, людини з гуманістичними і демократичними цінностями.

Показати роль і місце даної навчальної дисципліни у формуванні у студентів національних та загальнолюдських цінностей, толерантного ставлення та поваги до інших народів, правової свідомості, економічного мислення; формування критичного мислення, навичок оцінювання суспільних явищ і процесів, життєвих та прикладних життєво творчих соціалізуючих, комунікативних інтелектуально-інформаційних навичок.; формування почуття власної гідності, відповідальності, особистого ставлення до подій і явищ суспільного життя, здатності визначити власну активну життєву позицію, робити свідомий вибір, встановлювати особисті цілі, спрямовані на розвиток суспільства, держави, забезпечення власного добробуту.

Завдання:

- формування історичних знань, понять, розвиток історичного мислення, яке передбачає загальне розуміння історичного процесу в його різноманітності й суперечності;
- застосування історичних знань і набутих умінь;
- виховання у студентів особистісних рис громадянина України, загальнолюдських духовних ціннісних орієнтацій, сприйняття ідей гуманізму та демократизму;
- формування патріотизму та взаєморозуміння між народами на основі усвідомлення досвіду історії;
- підготовка до свідомої активної участі в суспільному житті Української держави;
- усвідомлення її ролі та місця в Європі і світі формування співвідповідальності за долю України, Європи та світу;
- навчити студентів самостійно працювати протягом семестру;
- показати роль і місце даної навчальної дисципліни у формуванні майбутнього фахівця за відповідним напрямком підготовки, її значення у формуванні цілісної системи знань фахівця;
- висвітлити знання і вміння студентів по закінченню вивчення дисципліни показати кроки наближення освіти щодо вимог Болонського процесу.

Кваліфікаційні вимоги до знань, умінь та навичок які ставляться до студента

Студент повинен знати:

- Працювати з усіма доступними джерелами знань, самостійно добувати історичну інформацію.
- Давати стислу характеристику історичним діячам, пам'яткам культури, розкривати їх значення та місце в історичному процесі.
- Розуміти і узагальнювати історичні явища та події, визначати їх суть, причини, значення.

Студент повинен вміти:

- Встановлювати причинно-наслідкові зв'язки при аналізі та оцінюванні історичних фактів і подій, визначати головне і другорядне, об'єктивне і суб'єктивне, давати визначення історичним поняттям.
- Самостійно опрацьовувати історичні документи, наукову, науково-популярну і довідкову літературу.
- Розкривати на основі історичних фактів особливості історії різних регіонів України, їх специфіку та найхарактерніші риси.
- Оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей.
- Користуватися науковою термінологією.
- Розглядати суспільні явища в розвитку і конкретно-історичних умовах.
- Визначати роль людського чинника в історії, давати різнобічну характеристику історичним особам, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій.
- Порівнювати, пояснювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб, спираючись на здобуті знання, на основі альтернативних поглядів на проблеми.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є опанування шкільного курсу «Історія України».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Історія» вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти основних програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
<p>студент повинен знати:</p> <p>відповідні складові навчального процесу та необхідну навчальну документацію;</p> <p>застосувати знання методики викладання історії на практиці та розробити конспект уроку історії;</p> <p>основні філософські категорії та поняття та аналізувати основні концептуальні підходи, що використовуються при періодизації вітчизняної та світової історії.</p>	<p>ПРН – 1, 2, 9</p>
<p>студент повинен вміти:</p> <p>використовувати різноманітні форми позаурочної та позакласної роботи з історії</p> <p>скласти психолого-педагогічну характеристику учня, класного колективу</p> <p>організувати та оцінювати дискусію з певного масиву навчального матеріалу з історії України та всесвітньої історії</p> <p>аналізувати наукові історичні праці, їх фактологічну та методологічну складові</p> <p>продемонструвати вміння українською та іноземною мовами характеризувати історичні процеси вітчизняної та світової історії.</p> <p>інтерпретувати історичні факти, враховуючи історичну ситуацію та</p> <p>пояснити за допомогою цивілізаційного методу особливості історичного розвитку України та країн Світу.</p> <p>використовувати спеціальні історичні дисципліни при характеристиці історичних фактів.</p> <p>визначити значення політичних, економічних, культурних, духовних чинників в історичному процесі.</p> <p>основний зміст окремих питань (проблем) вітчизняної та світової історії.</p> <p>здійснювати адміністративно-господарську діяльність, яка сприятиме оволодінню знань і необхідних компетенцій в області історії, які сприятимуть виконанню завдань збереження історико-культурної спадщини і керівництво цими ресурсами.</p> <p>ідентифікувати визначні історичні постаті в контексті історії</p>	<p>ПРН – 3, 5-8, 10-12, 14, 15, 17</p>

<p>України та світової історії.</p> <p>Володіти (володіти здатністю):</p> <p>навичками організації науково-дослідної роботи учнів та користуватися набутими історичними знаннями у виховній роботі з учнями.</p> <p>навичками джерелознавчого аналізу;</p> <p>Здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі: аргументувати актуальність теми обраного наукового проекту (дипломної роботи), встановлювати її зв'язок з пріоритетними напрямками розвитку сучасної науки в Україні; критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та новизну отриманих результатів; чітко пояснювати мету, задачу, об'єкт, предмет та методи дослідження; узагальнювати результати дослідницької (дипломної) роботи та рекомендувати шляхи їх використання; робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи; порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії.</p>	<p>16</p> <p>ПРН – 4, 13,</p>
--	-------------------------------

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія та культура країн ЦСЄ доби нового часу»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
<p>студент повинен знати:</p> <p>становище народів центрально-Східної Європи у період німецького, османського, австрійського, угорського та російського поневолення;</p> <p>головні етапи національно – визвольних рухів народів Центрально-Східної Європи, їх боротьбу за відновлення своєї національної незалежності та державності;</p> <p>основні події історії народів Центрально-Східної Європи у XIX – на початку XX ст.;</p>	<p>ПРН – 1</p> <p>ПРН – 7-13</p>
<p>студент повинен вміти: - вирішувати дослідницькі завдання з різних теоретико-методологічних позицій;</p> <p>- аналізувати внутрішню та зовнішню політику країн Центрально-Східної Європи в Новий час;</p> <p>- розрізняти специфіку історичного розвитку народів Центрально-східної Європи в Новий час;</p> <p>- представляти результати своєї діяльності у вигляді письмових і усних відповідей.</p> <p>- використовувати понятійний і термінологічний апарат предмету в процесі теоретичної і практичної діяльності після закінчення навчального закладу, в дослідницькій і аналітичній роботі, у викладанні історії у середній загальноосвітній школі.</p>	<p>ПРН – 2, 6</p>
<p>володіти: - матеріалом курсу;</p> <p>- здібностями до складання бібліографії з тематики досліджень, що проводяться;</p> <p>- основними прийомами методичної роботи історика.</p> <p>- оволодіти навичками самостійної роботи з історичними джерелами і науковою літературою, пошуком необхідної інформації через мережу «Інтернет» для використання на</p>	<p>ПРН – 3-5</p>

семінарських заняттях, при написанні рефератів та дипломних робіт бакалавра і магістра.	
---	--

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Види робіт	Семінарські заняття, модульні зрізи та самостійна робота		Сума
	Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	
Семінарські заняття	30	30	100
Самостійна робота	20	20	
Модульні контрольні зрізи	50	50	

...

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: семінарські заняття та самостійна робота.

Форма модульного контролю: контрольні зрізи.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	6	30	11	30

Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-	-	-
Колоквіум	-	-	-	-	-	-
Презентація	1	20	1	20	2	20
Реферат	-	-	-	-	-	-
Есе	-	-	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	1	50	1	50	2	50
Разом		100		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Теоретичне питання 20 балів, тести – 30 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма складається з двох модулів, а курс загалом розділений на 9 тем

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. „Давня і середньовічна історія та культура України”

ТЕМА 1. Вступ. Первісно-общинний лад. Найдавніші цивілізації на території України.

1. Вступ. Джерела та література курсу.
2. Кам'яний вік на території України.
3. Мідно-бронзовий та залізний вік. Грецькі міста-держави.
4. Скіфи і сармати. Готи. Гуни.
5. Анти. Аварська навала. Ранні слов'яни.

ТЕМА 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.

1. Утворення Київської держави. Перші князі.
2. Розквіт Київської Русі. Володимир Великий та Ярослав Мудрий.
3. Русь за синів та внуків Ярослава Мудрого. Володимир Мономах.
4. Розпад Київської Русі. Галицько-Волинське князівство.

ТЕМА 3. Українські землі в умовах іноземної колонізації (друга половина XIV – перша половина XVI ст.).

1. Розподіл і захоплення українських земель Литвою, Польщею та іншими державами.
2. Боротьба за автономію та її ліквідація у складі Речі Посполитої.
3. Суспільно-політичний лад та економічний розвиток України наприкінці XVI - першій половині XVII ст.
4. Зародження і розвиток українського козацтва.
5. Селянсько-козацькі повстання кінця XVI — 20-30-х рр. XVII ст. Початки козацького державотворення.
6. Культура України у XVI — першій половині XVII ст.

ТЕМА 4. Українські землі у козацько-гетьманську добу.

1. Передумови, причини і початок (1648 р.) національної революції середини XVII ст. Б. Хмельницький.
2. Військово-політична ситуація в Україні 1649 – 1652 рр. Зборівський та Білоцерківський мирні договори.
3. Перехід під протекторат московського царя (1653 – 1657). Переяславська рада та союз із Трансільванією.
4. Україна у часи Руїни (1657 – 1676): соціально-політична боротьба і роль геополітичного фактора.
5. Ліквідація автономії України у ХУІІІ ст.

Змістовий модуль 2. „Модерна та новітня історія та культура України”

ТЕМА 5. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кін. ХУІІІ – у першій половині ХХ ст.)

1. Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Чисельність та етнічний склад населення. Національне та соціальне становище українського народу.
2. Україна в російсько-турецьких війнах 1806-1812 рр. та 1828-1829 рр.
3. Російський визвольний та польський національно-визвольний рухи на українських землях в 20-30-х рр.
4. Декабристи і Україна.

5. Кирило-Мефодіївське товариство.
6. Повстання селян під проводом У.Кармелюка. „Київська Козаччина" - 1855 р.

ТЕМА 6. Українські національно-визвольні змагання (1917-21 рр.).

1. Утворення і діяльність Центральної Ради
2. Боротьба за владу, початок громадянської війни (кінець 1917 р. — квітень 1918 р.)
3. Українська держава гетьмана Скоропадського
4. Директорія. Відновлення УНР
5. Західноукраїнська Народна Республіка і Закарпаття 1918—1919 рр.
6. Відновлення радянської влади в Україні. Денікінщина
7. Завершення української національно-демократичної революції, її наслідки та уроки.

Тема 7. Українські землі у 20-30-ті рр. ХХ ст.

1. Нова економічна політика та її проведення в Україні.
2. Україна і утворення СРСР.
3. Українське відродження 20-30-х рр.
4. Політика форсованої індустріалізації, колективізації та їх наслідки.
5. Західноукраїнські землі між двома світовими війнами.

ТЕМА 8. Україна напередодні та в роки Другої світової війни.

1. Репресії 1930-х рр.
2. Пакт Ріббентропа-Молотова.
3. Включення західноукраїнських земель, Північної Буковини, Південної Бессарабії до складу УРСР. Радянізація західноукраїнських територій.
4. Радянсько-німецька війна. Початок війни. Причини катастрофи. Оборонні бої влітку-восени 1941 р. Відновлення української держави. Поразка радянських військ.
5. Окупаційний режим. План „Ост". Геноцид. Розгортання руху опору в Україні та його течії: радянське підпілля і партизанський рух; оунівське підпілля. Створення Української повстанської армії.
6. Перемога Червоної Армії під Сталінградом і початок вигнання окупантів з України. Курська битва. Завершення Другої світової війни.

ТЕМА 9. Україна в другій половині ХХ ст. – першій половині ХХІ ст.

1. Суспільно-політичне та культурне життя в Україні в другій половині 40-х — на початку 50-х рр.
2. Політика часткової десталінізації в Україні, її непослідовний характер.
3. Наростання кризових явищ у суспільно-економічному, політичному та культурному житті
4. Україна у добу «перебудови». Боротьба за незалежність
5. Розвиток культури в Україні в 50-80 ті рр. ХХ ст.
6. Незалежна Україна.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	П	Лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Давня і середньовічна історія та культура												
ТЕМА 1. Вступ. Первісно-общинний лад. Найдавніші цивілізації на території України.	7			-	-	3	9	2			1	7
ТЕМА 2. Київська Русь і Галицько-Волинська держава.	9	4	2	-	-	3	10	2			1	8
ТЕМА 3. Українські землі в умовах іноземної колонізації (друга половина ХІУ - перша половина ХУІ ст.).	9	4		-	-	3	11	2			1	9
ТЕМА 4. Українські землі у козацько-гетьманську добу.	9	6		-	-	3	11	2			1	9
Разом за	34	20	2	-	-	12	41	8			4	33

змістовим модулем 1												
Змістовий модуль 2. Модерна та новітня історія та культура												
ТЕМА 5. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кін. ХУШ - у першій половині ХХ ст.)	14	4	2	-	-	8	12	2			1	9
ТЕМА 6 Українські національно-визвольні змагання (1917-21 рр.).	11	6	-	-	2	3	9	1			1	7
ТЕМА 7. Українські землі у 20-30-ті рр. ХХ ст.	11	-	6	-	2	3	8	1				7
ТЕМА 8. Україна напередодні та в роки Другої світової війни.	9	-	6	-	-	3	10	2				9
ТЕМА 9. Україна в другій половині ХХ ст. – першій половині ХХІ ст.	11	-	8	-	2	5	10	2				7
Разом за змістовим модулем 2	56	12	22	-		22	49	8			2	39
Усього годин	90	28	24	0	6	34	90	16			6	72

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	<i>Культура Київської Русі</i>	2	-
2	<i>Економічний та соціальний розвиток України в ХІХ – початку ХХ ст.</i>	2	-
3	<i>Історія Закарпаття після Першої світової війни</i>	2	-
4	<i>УРСР у 20-30-х рр.</i>	4	-
5	<i>Україна напередодні та в Другій світовій війні</i>	4	-
6	<i>Радянська Україна після другої світової війни</i>	4	-
7	<i>Україна суверенна і незалежна держава (1991-2009)</i>	6	-
Разом		24	-

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Створити презентацію (20 слайдів) на обрану тему	12	-
2	Створити презентацію (20 слайдів) на обрану тему	22	-
Разом		34	

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

I. Джерела:

1. Архів Коша Нової Запорізької Січі. Опис справ 1713 – 1776 рр. – К., 1994. – 232 с.
2. Боплан Г. – Л. де. Опис України з картами. – К.: Наукова думка, 1990.
3. Былины : Киевский цикл. – К.: Дніпро, 1982. – 254 с.
4. Возз'єднання Закарпатської України з Радянською Україною. – Ужгород: Закарпаття, 2000. – 344 с.
5. Галицько – Волинський літопис. – Львів: Червона калина, 1994. – 253 с.
6. Голод 1921 – 1923 років на Україні: Збірник документів і матеріалів. – К., 1993.
6. Голод 1932 – 1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. – К.: Політвидав України, 1990 –
7. Голод в Україні 1946 – 1947 р.: Документи і матеріали. – К., 1996. – 375 с.
- Гражданская война на Украине. 1918 – 1920: Сб. документов и материалов. – К., 1967. – Т.1 – Кн. 1
8. Документи Богдана Хмельницького. – К.: Вид. – во АН УРСР, 1961.
9. Історія держави і права України. Хрестоматія. – К.: Вен турі, 1996.
10. Історія СРСР в документах та ілюстраціях. – К.: Рад. Школа, 1967.

11. Історія України. Документи. Матеріали. – К.: Академія, 2002.
12. Історія української культури. /За ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1990.
13. Києво – Печерський Патерик. – К.: Либідь, 1991.
14. Конституція України. – К., 1996.
15. Повість врем'яних літ. – К.: Радянський письменник, 1990. – 558 с.
16. Слово о полку Ігоревім та його поетичні переклади та переспіви. – К.: Наукова думка, 1967. – 520 с.
17. Україна у Другій світовій війні у документах: Збірник архівних матеріалів (1941 – 1942). – Т.2. – Львів, 1998. – 383 с.
18. Українська Центральна Рада : Документи і матеріали: У 2 – х т. – К., 1996 – 1997.
- Універсал Директорії Української Народної Республіки до трудового селянства (10 січня 1919р.) // Україна в ХХ столітті: Зб. документів і матеріалів.(1900 – 1939 рр.). – К, 1998.
19. Хрестоматія з історії України для студентів вузів / Упор.Б.І.Білик, Л.В.Дячук, Я.С.Калакура та ін. – К. :ІСДО, 1993.
20. Хрестоматія з історії Української РСР. – К.: Рад .школа, 1959. – Т.1.

II. Література:

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К.: Дніпро, 1991. – 238 с.
2. Апанович О. Українсько – російський договір 1654 р. : міфи і реальність. – К.: Варта, 1993. – 135 с.
3. Бабенко Р. Прикордонні землі Південно – Західної Русі і Золотої Орди (друга половина XIII – перша половина XIV ст.) // Історія в школі. – 2001. – № 3. – С. 6 – 11.
4. Балагурі Е.,Пеняк С. Закарпаття – земля слов'янська. – Ужгород,1977.
5. Баран В. Десталінізація в Україні: перша спроба // Сучасність. – 1995. – № 11. – С.106 – 117.
6. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної укр. нації XIX-XX ст. – К.: Генеза, 1996. – 360.
7. Вегеш М. Карпатська Україна (1938 – 1939). – Ужгород, 1993.
8. Вегеш М. Карпатська Україна 1938 – 1939 років у загальноєвропейському історичному контексті. – Ужгород, 1997. – Т. 1 – 2.
9. Верстюк В. Центральна Рада в модерній історії України // Сучасність. – 1998. – № 1. – С.91 – 98.
10. Верстюк В.Ф. Симон Петлюра : політичний портрет (до 125 – річчя від народження) // УІЖ . – 2004. – № 3. – С.112 – 127.

11. Гуржій І.О. Розвиток товарного виробництва і торгівлі на Україні (з кінця XVIII до 1861 р.) – К., 1962.
12. Данилюк Д. Історія Закарпаття в біографіях і портретах. – Ужгород: Патент, 1997. – 289 с.
13. Задорожний В.Є. Товарне виробництво і торгівля на західноукраїнських землях. – Львів, 1989.
14. Залізник Л. Первісна історія України. – К.: Либідь, 1999. – 228 с.
15. Історія держави і права України. Хрестоматія. – К.: Вентурі, 1996. – С.35 – 76.
16. Історія української культури./ За ред. І.Крип'якевича. – К.; Либідь, 1990. – С.126-128.
17. Костомаров Н.И. Исторические произведения. – К., 1989. – 736 с.
18. Котляр М. Галицьке боярство проти князів Романовичів // Археологія, 1999. – № 2. – С.85 – 92.
19. Котляр М. Галицько – Волинська Русь. – К.: Альтернативи, 1998. – 335 с.
20. Крип'якевич І.П. Історія України. – Львів: Світ, 1990. – 519 с.
21. Кульчицький С. В., Мицик Ю. А., Власов В. С. Історія України: Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Літера ЛТД, 2008.
22. Кульчицький С.В. Історичний висновок про діяльність ОУН – УПА // Сучасність. – 2001. – № 6. – С.50 – 58.
23. Мицик Ю. Церковне життя України наприкінці XVIII – початку XX ст. // Історія в школах України. – 2004. – № 8. – С.52 – 54.
24. Нариси історії Закарпаття. Т.1. – Ужгород, 1993. – 436 с.
25. Субтельний О. Україна: історія / Пер з англ. Ю. І. Шевчука; Вст. ст. С. В. Кульчицького. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1993. – 720 с.
26. Федака С.Д. Політична історія України – Русі доби трансформації імперії Рюриковичів (XII ст.) – Ужгород, 2000. – 340 с.
27. Фенич В. Українське питання напередодні та в роки Першої світової війни в планах воюючих держав // Україна на міжнародній арені у XX ст. – Ужгород: Патент, 2000. – С.15 – 31.
28. Шандор В. Закарпаття: Історично – правовий нарис від IX ст. до 1920 р. – Нью – Йорк, 1992. – 292 с.
29. Шаповал Ю. Пакт Ріббентропа – Молотова та Західна Україна : нові документи і факти // Історія в школах України. – 2000. – № 2. – С.15 – 21.
30. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – К.: Критика, 2009. – 584 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://exlibris.org.ua/apanowicz/> (На сторінці представлено електронну версію книги відомої дослідниці українського козацтва Олени Апанович “Гетьмани України і кошові отамани Запорозької Січі”. Мова сайту українська.)
2. <http://history.franko.lviv.ua/> (Книги в електронному виді: Наталія Яковенко «З найдавніших часів до кінця XVIII ст.».; Ярослав Грицак «Формування модерної української нації XIX-XX ст.»)
3. <http://litopys.org.ua/> (На сайті представлено проект електронної бібліотеки давньої української літератури. Бібліотека є добіркою електронних книг і текстів, об’єднаних єдиною тематикою .Мова сайту українська.)
4. <http://litopys.org.ua/cultur/cult.htm> (Українська культура. Лекції за редакцією Дмитра Антоновича)
5. <http://www.history.org.ua> (сайт інституту історії України НАН України,на якому є багато різних монографій і підручників з історії України,які можливо завантажити)
6. http://www.history.univ.kiev.ua/index_ukr.html (Сайт історичного факультету Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченко)
7. <http://www.nbuv.gov.ua/books/2009/09vojiuk.pdf> (Історія української культури)
8. Довідник з історії України. В 3 т. [Електронний ресурс]: [сайт] / [Нариси історії України](#). – Режим доступу: <http://history.franko.lviv.ua/>.
9. Документи з історії, етногенетики, антропології, археології України [Електронний ресурс]: [сайт] Історична веб-хрестоматія
UKRAÏNARUS. – Режим доступу: http://geocities.com/ua_ukraine/ukrainerus.html.
10. Документи з курсу історії України [Електронний ресурс]: [сайт] / Електронная хрестоматія.
– Режим доступу: <http://historydocs.narod.ru/ukr.htm>.
11. Документы. Украина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/ukraine.htm>.
12. Збірники документів і монографії [Електронний ресурс]: [сайт] / Центральний державний архів громадських об’єднань України.
– Режим доступу: <http://www.cdago.gov.ua/publics/zbirnuku>.
13. Український історичний журнал [Електронний ресурс]: [сайт] / Інститут історії України НАН України. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 2021 / 2022 н.р. без змін; зі змінами.
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами.
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)